

УОЛТЪР ЛОРД ПРЕДГОВОР

Превод от английски: Герасим Величков, 1988

chitanka.info

Беше 15 април 1932 година. Заглавието на статията гласеше: „Герой от «Титаник» с разбито здраве в приют за бедни“. Публикуваният в балтиморския вестник „Ивнинг сън“ материал разказваше как Чарлс Хърбърт Лайтолър, втори помощник-капитан на потъналия лайнер, бил забравен от онези стотици хора, на които помогнал да се спасят преди двайсет години. „Днес Лайтолър, останал самoten, без никакви близки, е пациент на болницата към приюта за бедни в областта Сонома, щата Калифорния, схванат от парализа, поразила цялата дясна страна на тялото му.“ Беше почти сигурно, че за впечатителното четиринайсетгодишно момче, каквото бях тогава, тази история ще остане един незабравим урок за иронията на съдбата.

Получих урок наистина, но... по шарлатанство. Изоставеният стар моряк в приюта за бедни съвсем не беше Чарлс Лайтолър, а се оказа един изпечен мошеник, който се надяваше да получи съчувствие, пък и нещо може би по-материално, като се представяше за знаменития втори помощник на „Титаник“.

Истинският Лайтолър бе жив и здрав и живееше щастливо в една вила край Лондон заедно с очарователната си жена Силвия и петте си предани деца. Никога не се сдобих с честта да познавам Лайтолър лично — той почина няколко години преди публикуването на „Нощ, която не се забравя“^[1] — но успях да се запозная със Силвия. Посещавах я понякога във вилата им (на страния адрес „Патешка пътека“ 1) и прекарах много часове на чай в късните следобеди, докато слушах разкази — все пак от съпругата на очевидец — за гибелта на „Титаник“.

По-късно научих за забележителните подвизи на Лайтолър при Дюнкерк, когато превозил през Ламанша до Острова сто и трийсет британски войници със своята моторна яхта „Съндаунър“. Изглеждаше невероятно, че един и същи човек би могъл да играе такава важна роля в две толкова различни събития, разделени от цели двайсет и осем години.

Но аз не знаех и половината от цялата история. Едва след като прочетох тази великолепно написана биография от Патрик Стенсън, успях напълно да оцена всички удивителни неща, извършени от Лайтолър по време на драматичния му живот. Преживява четири корабокрушения; справя се с пожар в открито море; измъква се от заточение на безлюден остров; търси злато в Клондайк; дамгосва

добитък в Далечния Запад и се връща обратно на Изток като скитащ сезонен работник. По време на Първата световна война със своя разрушител удря и потопява германска подводница, а малко преди началото на Втората световна война извършва шпионска мисия, напомняща за „Загадката на пясъците“.

Някои от тия приключения той сам описва в своите спомени, които излизат от печат през 1935 г., ала скоро биват иззети от книжарниците по юридически съображения. Бил е просто твърде откровен за юристите. Навремето си купих тази книга, но не обърнах голямо внимание на първите глави. В тях се говореше предимно за кораби и тяхното управление, докато за мен историята на Лайтолър започваше от страница 214 — началото на епоса за „Титаник“.

Сега разбирам какво съм пропуснал. Въпреки всичко биографията на Патрик Стенсън не е просто съвкупност от спомени. Обсегът на книгата му излиза далеч извън личните приключения на Лайтолър — в нея възкръсва цялата епоха на търговското ветроходство с маршрутите, опасностите, личностите, обичаите, корабите... После виждаме Лайтолър в съвременния свят; живеем, страдаме и се забавляваме заедно с него, докато той напредва по своя житейски път, за да стигне накрая до плаване под пара и до онзи фатален трансатлантически рейс.

Лайтолър никога не постига напълно онова положение и благосъстояние, към които с малко неосъществим копнеж се е стремял. Той е прекалено подчертан романтичен индивидуалист, твърде лесно казва каквото мисли... Влиза в ролята на „галеник на компанията“ единствено по време на официалното разследване на катастрофата с „Титаник“. Казано на съвременен жargon, той повече или по-малко „играе в отбрана“, ала независимо от всичките му усилия неговите работодатели отклоняват развитието на кариерата му в глуха линия. Няма значение колко лоялен и смел е бил Лайтолър, да имаш нещо общо с „Титаник“ е било фатално за всеки офицер от „Уайт стар лайн“.

Лайтолър приема съдбата си философски — винаги бързо се е съвземал — и се заема с нови дейности. За известно време между двете войни дори се занимава с отглеждане на пилета — какво по-необично занимание за един стар моряк. И така стигаме до Дюнкерк, когато е вече на шейсет и шест години — малко стариčък, за да се пази от немските „щуки“, — но, естествено, не може да остане

настрана със „Съндаунър“. Изпитанието е мъчително, ала за него трудностите не са нещо непознато. Едно негово писмо, писано седмица по-късно, показва несломимия дух, който никога не го е напускал, когато шансът е бил против него. То завършва така: „В едно нещо можеш да си абсолютно сигурна и това е, че тази страна никога няма да се предаде. Дори да ни изхвърлят с бомбите си от Англия, ние ще преплуваме до Канада и ще се бием оттам... Духът ни е висок и рано или късно ще победим.“

Този вълнуващ герой заслужава блестяща биография и Патрик Стенсън я е написал.

Уолтър Лорд

[1] Издадена на български език под заглавието „Една нощ на «Титаник»“, книгоиздателство „Г. Бакалов“, 1985. — Б.р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.